

Azərbaycan muzeylərinin əlamətdar eksponatları:

Miniatür Kitab Muzeyinin kolleksiyasından XVII əsrə aid miniatür Qurani-Kərim

AZƏRTAC "Azərbaycan muzeylərinin əlamətdar eksponatları" silsiləsini davam etdirir, burada o, oxucuları ölkəmizin muzey kolleksiyalarının nadir eksponatları ilə tanış edir.

Bugünkü "qonağımız" Miniatür Kitab Muzeyi kimi tanınan, dünyada yeganə şəxsi miniatür kitab nəşrləri muzeyinin kolleksiyasından ən qədim miniatür Qurani-Kərimdir. Artıq 23 ildir ki, muzey İçərişəhərdə Şirvanşahlar sarayının yanında, 1-ci Zəmkovı döngəsindəki 67 nömrəli evdə fəaliyyət göstərir. Burada sakinlər və qonaqları dünyada ən böyük miniatür kitab kolleksiyası ilə tanışlıq gözləyir.

Dünyada ilk Miniatür Kitab Muzeyinin yaradıcısı, "Şöhrət" və "Şərəf" ordenləri kavaleri, Əməkdar mədəniyyət xadimi Zərifə Salahovanın qeyd etdiyi kimi: "Kiçik nəşrlər kolleksiyasının özü 1982-ci ildə İvan Krilovun əsərlər toplusunu aldığım vaxtdan formalaşmağa başlayıb ki, bu da onun ilk obyektidir. Bu gün burada səksəndən çox ölkədən 9 minə yaxın kitab var".

İslam, xristianlıq, buddizm və yəhudiliyə dair mini kitabların sərgiləndiyi 3 nömrəli vitrində kolleksiyanın ən qədim mini nəşri - XVII əsrə aid Qurani-Kərim nümayiş etdirilir. Kitab 20x30 mm formatdadır və Qurani-Kərimin bütün surə və ayələrini özündə ehtiva edir.?

- Ölçüsü cəmi bir neçə santimetr olan Qurani-Kərimin miniatür nüsxələri hələ İslam dininin ilk əsrlərində yaradılmağa başlayıb.

Muzeyin direktoru, sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, Zərifə xanımın qızı Suad Mursakulova bildirib ki, o vaxtlar belə kiçik ölçüdə kitabları düzəltmək mümkün olduğunu təsəvvür etmək çətin idi. Bizim Qurani-Kərimin nümunəsi göstərir ki, o, təqlid deyil, müsəlmanların tam hüquqlu müqəddəs kitabıdır.

Qədim ustalar bütün müasir alətlər, texnologiyalar, cihazlar, diod işıqlandırması və mikroskoplar olmadan belə heyranəməli əsərlər yaratmağı necə bacarırdılar?

Məsələn, 2012-ci ildə Hindistanın "The Hindu" ingilisdilli gündəlik qəzetində Hindistanın üç milli muzeyindən birinə - Heydərabaddakı Salar Canq Muzeyinə istinadla kufi xətti ilə yazılmış və IX əsrə aid olan 3x2 sm (30x20 mm) ölçülü mushafın (Qurani-Kərimin nüsxəsi) ən qədim variantı haqqında məqalə dərc edilib. Bizim Qurani-Kərim isə daha kiçikdir. Hazırda qədim miniatür Qurani-Kərim miniatür artefaktın zərifliyini və gözəlliyini təcəssüm etdirən, bu günə qədər gəlib çatan əl məşinlərində çap olunan nadir məhsul, unikal eksponatdır. Bu, muzey suveniridir deyil. Əvvəllər kiçik Qurani-Kərimlər zəncir vasitəsilə sinəyə taxılması üçün hazırlanırdı. Bu, sahibinə ehtiyac duyduqda oxuna bilən tam bir kitabdır.

1672-ci ildə indiki Səudiyyə Ərəbistanı ərazisində nəşr olunan və Miniatür Kitab Muzeyi kolleksiyasının qururu olan balaca foliant sahibi onu sinəsində daşıdığı köhnəlmiş balaca torba ilə birlikdə nümayiş etdirilir.